

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun **7.9.2021** Tarihli ve E. 2021/161, K. 2021/368 Sayılı Kararına Konu Teşkil Eden Olay Bağlamında

GENEL OLARAK HAKARET VE CUMHURBAŞKANINA HAKARET SUÇLARI ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Prof. Dr. İzzet Özgenç

ANAHTAR KAVRAMLAR:

Hakaret

Huzurda hakaret

Gıyapta hakaret

İhtilât

Objektif cezalandırılabilme şartı

Cumhurbaşkanına hakaret

I. OLAY

Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun **7.9.2021** tarihli ve E. 2021/161, K. 2021/368 sayılı Kararına konu teşkil eden olayda; kolluk görevlisi A, S hakkında aracının sigortasız olması dolayısıyla trafikten men işlemi yapar ve araç, otoparka çekilir. Bunun üzerine S, 155 Polis İmdat hattını arayarak, telefona cevap veren kolluk görevlisi B'ye hitaben Cumhurbaşkanı, Başbakan, İlin Valisi, Emniyet Müdürü ve aracını trafikten men eden E hakkında hakaret içerikli sözler sarf eder. Kayda alınan bu ifadeler, bilahare kolluk görevlileri C, D ve E tarafından çözülerek tutanağa geçirilir.

Açıklama: Bu olay, 2017 Anayasa değişikliği öncesinde gerçekleşmiştir.

II. TARTIŞILMASI VE ÇÖZÜMLENMESİ GEREKEN HUKUKİ SORUNLAR

Karara konu teşkil eden olayda tartışılması ve çözümlenmesi gereken hukuki sorunlar, sırasıyla şunlardır:

a) TCK'deki düzenleme itibarıyla, S tarafından B muhatap alınarak sair kişilerle ilgili olarak kullanılan hakaret içerikli ifadeler ceza hukuku sorumluluğunu gerektirmesinin koşulları nelerdir?

b) S tarafından B muhatap alınarak

aa) kolluk görevlisi A'ya,

bb) İlin valisine ve Emniyet Müdürüne,

cc) Başbakana,

çç) Cumhurbaşkanına,

yönelik olarak sarf edilen hakaretimiz sözler, kullanılan hakaretimiz ifadeler ceza hukuku sorumluluğunu gerektirir mi?

III. MERCİLERİN ÇÖZÜM ŞEKİLLERİ

İlk Derece Mahkemesi, olayda ihtilât şartının gerçekleşmediği ve buna bağlı olarak gıyapta hakaret suçunun unsurlarının oluşmadığı gerekçesiyle, S hakkında **beraat hükmü** vermiştir.

Yargıtay 18. Ceza Dairesi,

*“...Sanığın suç tarihinde 155 polis imdat hattını arayarak, temyize gelmeyen müşteki ve mağdurla birlikte, katılan ...'e hitaben gıyabında hakaret içerikli sözler söylediği, sanığın katılan ...'in gıyabında söylediği hakaret içerikli sözleri, yalnızca hattaki polis memuruna söylemesine karşın, **bahse konu sözlerin ses kaydına alındığı ve 155 polis imdat hattında görevli polis memurları tarafından yargulamaya konu olayın tutanak altına alınıp bu tutanağın resmi olarak değişik aşamalarda işlem gördüğü, bu suretle olay kapsamında katılanın yokluğunda gerçekleşen hakaret suçunun TCK'nın 125/1-son cümlesinde düzenlenen, birlikte ya da dağınık en az üç kişi ile ihtilat unsurunun gerçekleştiği**”*

gerekçesiyle, İlk Derece Mahkemesinin verdiği beraat hükmünün bozulmasına karar vermiştir (23.01.2019, 15496/2086).

İlk Derece Mahkemesi, ilk hükmünde direnerek bozma kararına uymamıştır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise, esasa dair bir inceleme yapmaksızın, bozmadan sonraki yargulamada usule ilişkin aykırılıkların olduğu gerekçesiyle hükmü bozmuştur.

IV. DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞÜMÜZ

1) Hakaret suçu, mağdurun muhatap alınıp alınmamasına göre, **huzurda** ve **gıyapta** olmak üzere iki şekilde işlenebilir. Hakaret teşkil eden söz ve davranışların mağdurun yüzüne karşı, görebileceği veya duyabileceği şekilde icra edilmesi halinde **huzurda hakaret** söz konusudur. Huzurda hakareten bahsedilebilmesi için, fiilin bizzat mağdurun bulunduğu bir ortamda ona karşı işlenmiş olması şart değildir. Hakaret teşkil eden söz ve sair davranışlara, mağdurun telekomünikasyon yoluyla iletişim araçlarıyla görüntülü, sesli veya yazılı olarak muttali olması halinde de huzurda hakaret söz konusudur (TCK m. 125, f. 2). Keza, hakaret teşkil eden içeriğe sahip bir mektubun muhataba gönderilmesi ve ulaşması ile işlenen hakaret suçu da huzurda hakarettir. Huzurda hakaretin kabulü için, kişinin, hakaret teşkil eden söz ve davranışları gerçekleştirdiği sırada mağdurun bunlara muttali olduğunu bilmesi gerekir. Aksi takdirde, yani fail mağdurun bu söz ve davranışlara muttali olduğunu bilmiyorsa, huzurda hakarete ilişkin hükümleri değil, aşağıda açıklanacak olan gıyapta hakarete ilişkin hükümleri uygulamak gerekir.

Hakaret teşkil eden söz ve sair davranışların, mağdur muhatap alınmadan, gıyabında, doğrudan muttali olamayacağı bir surette icra edilmesi halinde, **gıyapta hakaret** söz konusudur. Huzurda hakareten farklı olarak, gıyapta hakaretin cezalandırılabilmesi için, **fiilin en az üç kişiyle ihtilât ederek işlenmesi** gerekir (TCK, m. 125, f. 1, ikinci cümle). İhtilât etmek, **hakaret içeren söz ve davranışların icra edildiği sırada en az üç kişiyle görüşme veya iletişim halinde olmayı** ifade etmektedir. Bu asgari üç kişi, bir arada veya dağınık halde olabilir.

TCK, m. 125 gerekçesinde de belirtildiği gibi, ihtilât gıyapta hakaret suçu bakımından bir **objektif cezalandırılabilme şartı** oluşturmaktadır. Buna göre, gıyapta hakaret de bir haksızlık ifade etmektedir. Ancak bunun cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilât edilerek işlenmesi gerekir.

İhtilâtın fiilin icrası sırasında mevcut olması gerekir. Bu itibarla, bir kişiyle ihtilât ederek bir başkasının gıyabında bu kişiyi tahkir edici söz ve sair davranışların icra edilmesi halinde, bu

kişi bu söz ve davranışları bilahare başkalarıyla paylaşmış olsa bile, ihtilat şartı gerçekleşmiş olduğundan bahsedilemez.

Keza, her defasında farklı bir kişiyle ihtilat ederek bir başkasının gıyabında bu kişiyi tahkir edici söz ve sair davranışların icra edilmesi halinde, her bir fiil, ayrı bir **haksızlık** oluşturmakla birlikte, bu fiiller bir bütün olarak ele alınarak ihtilat şartının gerçekleştiği kabul edilemez.

Bir mercie verilen dilekçe içeriğinde bir başkasını tahkir edici ifadelere yer verilmesi halinde, bu dilekçenin ilgili mercie verilmesiyle, hakaret suçunun tamamlanmış olduğunu kabul etmek gerekir. Bu gibi durumlarda, verilen dilekçe içeriğine muttali olan kişi sayısının bir önemi bulunmamaktadır.

2) Karara konu teşkil eden olayda S, 155 Polis İmdat hattını arayarak, telefona cevap veren kolluk görevlisi B'ye hitaben Cumhurbaşkanı, Başbakan, İlin Valisi, Emniyet Müdürü ve aracını trafikten men eden A hakkında hakaret içerikli sözler sarf eder.

S, **bir fiil ile birden fazla kişiye hakaret** etmiştir. Bu hakaret fiili **gıyapta** işlenmiştir. Bu hakaret fiilinin işlenişi sırasında bir kişi muhatap alındığı için, en az üç kişiyle ihtilat şartı gerçekleşmemiştir. Bu telefon görüşmesi içeriğinin bilahare başkaları tarafından öğrenilmiş olması, en az üç kişiyle ihtilat şartını gerçekleştirmez. Bu itibarla, somut olayda, kayda alınan, S'nin sarf ettiği hakaretimiz sözlerin bilahare yazıya dökülmesi sürecinde başkaları tarafından öğrenilmiş olması halinde, en az üç kişiyle ihtilat şartı gerçekleşmez.

Bu durum karşısında, **S'nin B ile yaptığı telefon görüşmesinde, Başbakan, İlin Valisi, Emniyet Müdürü ve aracını trafikten men eden A hakkında sarf ettiği hakaret içerikli sözler bağlamında üç kişiyle ihtilat şartı gerçekleşmediği** için, cezalandırılması yoluna gidilemez.

Bu itibarla, S'nin Başbakan, İlin Valisi, Emniyet Müdürü ve aracını trafikten men eden A hakkında sarf ettiği hakaret içerikli sözler bağlamında İlk Derece Mahkemesinin vermiş bulunduğu beraat kararı, kanaatimizce doğrudur. Ancak, Yargıtay 18. Ceza Dairesi tarafından, *“bahse konu sözlerin ses kaydına alındığı ve 155 polis imdat hattında görevli polis memurları tarafından yargılamaya konu olayın tutanak altına alınıp bu tutanağın resmi olarak değişik aşamalarda işlem gördüğü”* ve bu suretle üç kişiyle ihtilat şartı gerçekleştiği kabul edilerek verilen bozma kararı sorunludur.

Buna karşılık, TCK'deki düzenlemesi itibarıyla *Cumhurbaşkanına hakaret* suçu bakımından farklı bir değerlendirme yapmak gerekir. Cumhurbaşkanına hakaret, TCK, m. 299'da özel bir suç olarak tanımlanmıştır.

TCK, m. 125 düzenlemesinden farklı olarak, Cumhurbaşkanına gıyapta hakaret suçundan dolayı cezalandırılabilme için üç kişiyle ihtilat şartı aranmamıştır. Bu itibarla, karara konu teşkil eden olayda S'nin Cumhurbaşkanına yönelik olarak sarf ettiği hakaretimiz, sinkâflı sözler, TCK, m. 299'da tanımlanan suçu oluşturur.

Ancak belirtmek gerekir ki, Cumhurbaşkanının *“Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil”* görevi ifa etmesi (Anayasa, m. 104, f. 2) düşüncesiyle, genel hakaret suçundan farklı olarak TCK, m. 299'da yapılan düzenlemenin, 2017 Anayasa değişikliğinden sonraki Cumhurbaşkanı bakımından uygulanmasının, adil olmayan sonuçlara sebebiyet verdiği gözlemlenmiştir. Cumhurbaşkanına hakaret suçundan dolayı **kovuşturma yapılabilmesi için Adalet Bakanının izni** gerekmektedir (TCK, m. 299, f. 3). Ancak uygulamada, Cumhurbaşkanına hakaret fiilleri dolayısıyla Cumhurbaşkanının şahsî avukatları tarafından suç duyurusunda bulunularak soruşturma başlatılınca, Adalet Bakanının kovuşturma izni verme konusundaki takdir yetkisinin artık bir anlamı kalmamaktadır. Başka bir ifadeyle, Cumhurbaşkanına hakaret fiilleri dolayısıyla Cumhurbaşkanına vekâleten şikâyet ve suç

duyurusunda bulunulması karşısında, **Adalet Bakanının kovuşturma izni verme konusundaki takdir yetkisi, fiilen ortadan kalkmış** olmaktadır.

2017 Anayasa değişikliğinden sonraki durum itibarıyla, **Cumhurbaşkanının aynı zamanda bir siyasî partinin genel başkanı olması**, bu nedenle **tarafsız olamaması** ve özellikle, en azından fiilen, **Türk Milletinin birliğini temsil etme vasfını kaybetmesi** karşısında, TCK'nin 299. maddesinin yürürlükten kaldırılmasının uygun olacağını düşünmekteyiz.

Cumhurbaşkanına hakaret suçlarından dolayı açılan soruşturma ve kovuşturmaların ve verilen mahkûmiyet hükümlerinin sayı itibarıyla fazlalığı, bu özel suç tanımını hükmünün yürürlükten kaldırılması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.